

Sifat Maskulin dan Tingkah Laku Membuli (Masculinity and Bully Behaviors)

JAMAL SAFRI SAIBON, FARIDAH KARIM & ZURIA MAHMUD

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan memahami bagaimana sifat maskulin mempengaruhi tingkah laku membuli pelajar-pelajar lelaki di sekolah menengah. Seramai 420 pelajar lelaki daripada lima buah sekolah bermasalah disiplin di Pulau Pinang telah menjawab soal selidik Tahap Tingkah Laku Buli (TTLB). Daripada jumlah ini, 74 orang yang telah mendapat skor sederhana dan tinggi dalam tingkah laku membuli diminta menjawab soal selidik Tahap Maskulin Pelajar dan ditemu bual. Dapatan kajian menunjukkan terdapat hubungan signifikan antara Tahap Tingkah Laku Buli dan Tahap Maskulin. Kajian ini mendapati ciri maskulin yang paling ketara dalam kalangan pelajar lelaki pembuli ialah kebolehan berjenaka, diikuti oleh bersih dan kemas, ciri atlit, serta semangat yang tinggi, dan paling kurang dalam ciri fizikal yang macho, tegap, pantas berlari maupun kaya. Temu bual menunjukkan bahawa pelajar melakukan buli agar disukai rakan, menjadi perhatian pelajar perempuan serta ditakuti oleh pelajar lain. Implikasi kajian ini terhadap perkembangan dan pertumbuhan personaliti pelajar lelaki dibincangkan.

Kata kunci: Lelaki, sekolah menengah, maskulin, buli, komunikasi

ABSTRACT

This study aimed to investigate how masculinity influences bullying behaviors among male secondary students. Four hundred and twenty male students from five schools with high discipline problems in the Penang Island answered the Level of Bully Behavior Inventory (Inventori Tahap Tingkah Laku Buli). From this group, 74 students who scored high and medium were asked to answer the Students' Masculine Level Inventory (Inventori Tahap Maskulin Pelajar) and were interviewed. Results showed significant correlation between the level of bullying behaviors and the level of masculinity. These male bullies described themselves most as humorous, organized, atheletics, and high spirited but least as macho looking, fast runner, strong body built, and rich. The interview revealed that these boys bullied so that they will be favoured by peers, liked by girls, and feared by other students. Implications of the study on the personality development of male students are discussed.

Keywords: Males, secondary students, masculinity, bully, communication

PENGENALAN

Tingkah laku membuli merujuk kepada situasi apabila seseorang atau sekumpulan orang yang lebih dominan berulang kali menyakitkan orang lain dan membuatnya berada dalam keadaan tertekan (Rigby 1996; Tattum 1997). Buli berlaku dalam satu jangka masa tertentu (Olweus 1996; Smith & Brain 2000). Kebiasaannya pembuli mempunyai tahap kesedaran yang berbeza terhadap apa yang dirasa oleh mangsa akibat perlakuan buli tersebut (Olweus 1997).

Salah satu faktor yang didapati berkaitan dengan kejadian buli ialah jantina. Kajian-kajian mendapati lebih ramai lelaki membuli dan dibuli berbanding dengan pelajar perempuan (Jankauskiene et al. 2008). Menurut Noran (2004), terdapat pelbagai penjelasan daripada pakar-pakar yang berbeza berkenaan kenapa pelajar lelaki lebih bersikap agresif berbanding perempuan. Antara penjelasan ini termasuklah 'hormone testosterone' yang menyebabkan

mereka menjadi agresif, keluarga yang gagal memberi keperluan fizikal dan emosi, pembelajaran sosial maupun cara berfikir yang negatif.

Kemungkinan kita dapat memahami fenomena ini dengan mengambil kira teori Olweus (1997) bahawa buli melibatkan isu kuasa (Olweus 1997), dan sifat maskulin juga amat berkaitan dengan pengaruh kuasa. Menurut Adler (1968) salah satu pendorong semula jadi kepada tingkah laku manusia ialah sifat untuk menjadi lebih baik lebih dari sebelumnya. Walau bagaimanapun, apabila fitrah ini bertukar kepada tabiat untuk menjadi lebih baik dari orang lain dan menguasai mereka, ia akan menjadi satu kepercayaan yang salah dan mengakibatkan pelbagai tingkah laku buruk seperti menyakitkan orang lain serta diri sendiri. Pengaruh maskulin memainkan peranan besar dalam kalangan pelajar lelaki sehingga mereka saling menindas, bersaing, bercakaran dan menguji antara satu sama lain. Keadaan ini berlaku untuk menentukan siapakah

yang lebih maskulin (Clark 2004). Pelajar yang gagal untuk bersaing dalam menunjukkan ciri maskulin mungkin akan tergolong dalam kumpulan subordinat yang cenderung untuk menjadi mangsa buli. Pusingan ganas pemikiran negatif ini terus berlaku di mana mangsa buli akan mempelajari pemikiran bahawa keganasan dapat meneguhkan autonomi, kuasa serta sifat maskulin. Menurut Wilchins (2005) isu kuasa dan maskulin merupakan antara penjelasan yang kukuh terhadap fenomena kejadian menembak yang berlaku di sekolah di Amerika syarikat. Laporan menunjukkan penembak sering terdiri dari mangsa yang pernah dibuli oleh rakan sebaya yang lebih kuat, *sports-oriented* atau maskulin.

Tingkah laku melanggar undang-undang juga dikaitkan dengan tingkah laku maskulin. Marnie (1999), menyatakan penglibatan kumpulan pelajar lelaki dalam pelanggaran undang-undang adalah bukan disebabkan oleh hormon tetapi adalah disebabkan oleh keperluan untuk menjaga prestij, untuk kelihatan berbeza, serta untuk memperolehi kepuasan. Oleh kerana mereka kekurangan dalam sumber lain untuk memperolehi prestij maskulin maka melanggar peraturan menjadi amalan. Ini disokong oleh Hussey (2003) yang mendapati sesetengah pelajar menganggap undang-undang atau disiplin sekolah itu sebagai satu cabaran terutamanya bagi kumpulan rakan sebaya yang berorientasikan idea konfrontasi serta kekerasan. Kumpulan rakan sebaya ini menggunakan protes terhadap undang-undang sebagai salah satu bentuk untuk menonjolkan ciri maskulin mereka. Secara tidak langsung mereka menganggap dengan melakukan tingkah laku buli juga akan menjadikan mereka kelihatan maskulin.

Kajian-kajian lampau mendapati sikap yang agresif serta mempunyai fizikal yang tegap akan meningkatkan status bagi remaja lelaki (Eder 1985). Ini disokong oleh Swain (2003) yang menyatakan pelajar lelaki telah menggunakan tubuh badan mereka (salah satu ciri maskulin) sebagai cara untuk mengklafikasikan diri, untuk berada dalam sesebuah kumpulan yang popular dan bagi menonjolkan perbezaan dengan lain-lain pelajar lelaki. Ianya juga merupakan sumber utama bagi memperbaiki status dan kedudukan mereka dalam kalangan kumpulan rakan sebaya. Secara lazimnya, sumber utama yang digunakan pelajar untuk kelihatan maskulin adalah menerusi fizikal dan ciri atlit (Foley 1990), (khususnya dalam bidang sukan dan sesuatu permainan). Di samping itu, tubuh badan juga digunakan bagi menunjukkan keperkasaan dan sebagai ugutan (salah satu jenis buli) terhadap pelajar lain. Kajian Jankauskiene et al. (2008) juga mendapati ciri maskulin yang destruktif seperti merokok dan meminum alkohol, di dapati dalam kalangan pembuli.

Buli bukan sahaja dikaitkan dengan ciri maskulin yang destruktif. Selain dari fizikal yang tegap, kebolehan atlit, kebolehan berkomunikasi dan berjenaka juga dikaitkan dengan pembuli (Swain 2000). Selain itu, imej dan fesyen serta mempunyai wang yang banyak juga menjadikan seseorang pelajar itu kelihatan maskulin. Secara tidak

langsung pelajar lelaki yang memiliki ciri maskulin ini memperoleh dominan dan tergolong dalam kumpulan superordinat berbanding pelajar lelaki lain. Mangsa buli pula lebih didapati dalam kalangan pelajar yang mempunyai masalah berat badan, tidak atlit, kurang pandai berkomunikasi dan beinteraksi dengan rakan-rakan, estim sendiri yang rendah, serta keluarga yang bermasalah (Jankauskiene et al. 2008; Wild et al. 2004).

Keseimbangan sifat jantina memainkan peranan yang penting dalam kesihatan psikologi manusia. Pelajar yang terlalu maskulin berpotensi menjadi pembuli manakala yang tidak maskulin berpotensi dibuli. Pembuli mungkin bertujuan untuk menunjukkan pengaruh dan kuasa mereka ke atas pelajar lain serta mengekalkan kedudukan dan prestij. Pelajar lelaki mungkin menggunakan kelebihan ciri-ciri maskulin yang dimiliki untuk berada dalam kumpulan dominan atau superordinat di dalam hierarki sosial pelajar. Bagi pelajar lelaki yang tidak memiliki ciri maskulin ini berkemungkinan mempunyai tahap maskulin yang rendah serta tergolong dalam kumpulan subordinat yang sering menjadi mangsa buli (Swain 2003). Keseimbangan dalam sifat gender sama ada maskulin untuk menguasai dan ciri feminin untuk menyayangi terbentuk sejak kecil. Ketidakseimbangan psikologi ini sukar untuk dibentuk dalam kalangan anak-anak yang melalui suasana pembelajaran sosial yang tidak kondusif di mana ibu bapa bermasalah sesama sendiri, mahupun dengan anak-anak serta pergaduhan dan persaingan adik beradik.

Fenomena buli dalam kalangan pelajar sekolah di Malaysia telah mencapai tahap yang serius. Kejadian buli bukan sahaja melibatkan kecederaan mangsa, malah kini tingkah laku membuli menjadi lebih tragis sehingga mengakibatkan kematian. Seperti kajian-kajian di luar negara, kes-kes buli yang dilaporkan berlaku di dalam negara sering melibatkan pelajar lelaki. Kertas ini bertujuan untuk menjelaskan pemahaman tentang pentingnya fenomena buli yang berlaku dalam kalangan pelajar lelaki di sekolah dengan mengenalpasti hubungannya dengan tahap maskulin pelajar.

Kajian ini menjawab soalan-soalan berikut:

1. Adakah terdapat hubungan yang signifikan antara tahap maskulin pelajar dengan tingkah laku buli dalam kalangan pelajar lelaki di sekolah?
2. Bagaimanakah ciri-ciri maskulin berfungsi dalam diri pembuli?
3. Apakah ciri-ciri yang membentuk tahap maskulin bagi pembuli di sekolah menengah?

METODOLOGI

Kajian ini merupakan sebahagian dari kajian yang lebih besar melibatkan 420 pelajar lelaki tingkatan empat dari lima buah sekolah menengah yang mempunyai rekod

masalah disiplin yang tinggi dari seluruh negeri Pulau Pinang. Kesemua pelajar ini telah mengisi borang soal selidik Tahap Tingkah Laku Buli (TTLB). Daripada kumpulan ini, 74 pelajar yang memperoleh skor buli dari tahap sederhana hingga tahap tinggi (min 3.0) dipilih sebagai sampel kajian ini dan diminta mengisi soal selidik Tahap Maskulin Pelajar (TMP). Pelajar-pelajar yang mempunyai skor tertinggi telah ditemu bual untuk data kualitatif.

SOAL SELIDIK

Soal Selidik Tahap Tingkah Laku Buli (TTLB) (Abdul Malik Abdul Rahman 2004) digunakan untuk mengukur tahap kekerapan pelajar membuli pelajar lain. Soal selidik (TTLB) ini merupakan skala likert yang mengandungi 25 item merangkumi item buli secara langsung dan buli secara tidak langsung. Kebolehpercayaan instrumen ini ialah pada alpha 0.88. Instrumen Soal Selidik Tahap Maskulin Pelajar (TMP), (Swain 2002), merupakan skala likert 20 item yang digunakan mengukur tahap maskulin pelajar berdasarkan ciri fizikal, atlet, intelektual, ekonomi, imej dan fesyen, serta bahasa dan komunikasi. Kebolehpercayaan untuk TMP ialah alpha 0.86.

DAPATAN DAN PERBINCANGAN

HUBUNGAN ANTARA TAHAP MASKULIN PELAJAR DENGAN TINGKAH LAKU BULI

Ujian korelasi menampakkan hubungan signifikan antara tahap maskulin pelajar dengan tingkah laku buli dalam kalangan pelajar lelaki $r = 0.29$; $df = 74$, $p < 0.013$. Ini menunjukkan bahawa seorang pelajar yang mempunyai tahap maskulin yang tinggi cenderung untuk memiliki tahap tingkah laku buli yang tinggi. Dapatan ini menyokong kajian-kajian lepas yang menyatakan bahawa pelajar berciri maskulin berkecenderungan melakukan buli ke atas pelajar lain (Swain 2003; Clark 2004, Wilchins 2005; Jankauskiene et al. 2008).

FUNGSI CIRI MASKULIN DALAM DIRI PELAJAR PEMBULI

Lebih Hebat dari Rakan Lain. Kebanyakan pelajar yang ditemu bual suka jika dikatakan lebih maskulin berbanding dengan rakan di sekolah. Ini dapat dilihat menerusi temu bual di bawah:

- Pengkaji: Adakah anda suka jika anda dikatakan merupakan seorang pelajar yang maskulin berbanding dengan rakan di sekolah?
- Pelajar A: Suka... bangga... Pasal depa puji kita... Depa suka kat kita...
- Pelajar B: Kembang (bangga)... suka sangat... Sebab awek (pelajar perempuan) suka...
- Pelajar F: Suka tapi segan... biasa jer... suka juga larr... Sebab dia orang puji... bangga... orang takut dengan saya...

Dapatan ini mencadangkan pelajar lelaki yang membuli di sekolah sangat teruja dan bangga untuk kelihatan sebagai seorang pelajar yang maskulin. Mereka berpendapat tingkah laku membuli menyebabkan mereka dipandang lebih maskulin. Pattman et al. (1998), menyatakan bahawa perlakuan buli ini dilakukan oleh pelajar untuk mengekalkan dominan dan tahap maskulin mereka di sekolah. Justeru mereka menggunakan tingkah laku membuli untuk kelihatan lebih maskulin daripada pelajar lain yang dilihat sebagai pencabar.

Menguasai Orang Lain. Pelajar lelaki yang membuli ini menggunakan ciri maskulin untuk menguasai orang lain. Secara tidak langsung pelajar pembuli memperoleh ganjaran seperti terkenal, ditakuti oleh pelajar lelaki yang lain serta disukai oleh pelajar perempuan.

- Pelajar A: Orang yang pukul orang lain boleh nampak hebat... semua orang kenal...
- Pelajar B: Selalu tegur dia orang, kalo ada yang buat "slack" tu, belalah jer... dia orang dengar cakap saya..
- Pelajar G: Sebab... sebab dia nakal... orang takut dengan dia... tapi perempuan suka...

Kepercayaan bahawa membuli menjadikan seseorang lebih maskulin menjadikan budaya membuli ditiru oleh pelajar lelaki yang lain. Secara tidak langsung, perlakuan buli ini diterima oleh pelajar lelaki secara tanpa disedari oleh mereka. Ini dijelaskan oleh Connell (1995), pengaruh yang diperolehi pelajar daripada perlakuan buli tersebut memberikan mereka kuasa dan dominan ke atas pelajar lain dan secara tidak langsung ianya menjadi budaya sanjungan' dan sebagai tanda aras kepada pelajar lain untuk menjadi maskulin.

Dapatan kajian ini juga bertepatan dengan Teori Pembelajaran Sosial (1973). Bandura (1973) menyatakan selain faktor keluarga, pengaruh sub-budaya juga menyumbang ke arah pemerolehan tingkah laku agresif ini. Di dalam situasi ini maskulin dilihat sebahagian daripada budaya rakan sebaya dalam kalangan pelajar lelaki di sekolah. Persaingan yang wujud antara pelajar lelaki menjadikan tahap maskulin sebagai penentu pelajar yang dominan di sekolah.

Pelajar yang memiliki tahap maskulin yang tinggi merupakan model untuk dicontohi oleh pelajar lain. Mereka melihat bahawa model (pelajar maskulin) yang menggunakan kelebihan tahap maskulinnya, memperoleh ganjaran (berbentuk keseronokan, dihormati, ditakuti oleh pelajar lain) di atas perlakuan buli yang dilakukan terhadap pelajar yang lemah. Menerusi proses pemerhatian, (attention), penyimpanan (retention), pemodelan (reproduction) dan motivasi (motivation) secara tidak langsung pelajar telah mempelajari dan memperoleh tingkah laku buli dengan menggunakan kelebihan tahap maskulin yang dimiliki ke atas pelajar yang lemah.

CIRI-CIRI MASKULIN DALAM KALANGAN PEMBULI

Ciri maskulin pelajar telah dikelaskan kepada tujuh iaitu fizikal, atlit, ekonomi, intelek, komunikasi, imej dan penampilan. Swain (2003) menyatakan terdapatnya hierarki maskulin di setiap sekolah. Kebiasaannya hierarki maskulin ini mempunyai dominan dan pengaruh yang berbeza mengikut keadaan di sekolah tersebut. Berdasarkan min tahap maskulin pelajar yang diperolehi, pengkaji mencadangkan bahawa pelajar yang membuli di sekolah kebanyakan terdiri daripada pelajar atlit iaitu pelajar yang mempunyai kebolehan dalam sukan dan permainan.

Berdasarkan item-item yang membentuk ciri maskulin pelajar menampakkan item pandai berjenaka (3.87) paling tinggi, diikuti oleh item bersih dan kemas (3.86), dan pemain yang baik serta (3.58) serta semangat yang tinggi (3.58). Sementara itu, ciri fizikal seperti rupa yang macho (2.0676), tegap (2.3919) dan item pantas berlari (2.4324)

serta kaya (2.47) bukanlah ciri utama dalam kalangan pelajar lelaki yang membuli. Jadual 1 di bawah menunjukkan min dan ranking ciri-ciri maskulin dari persepsi pelajar.

Ciri paling dominan: pandai berjenaka, pemain yang baik, dan imej diri. Ciri Kurang Dominan: Fizikal Macho, Tegap, dan Pantas Berlari serta Kaya. Kajian ini mendapati faktor fizikal macho, tegap dan pantas berlari, serta kaya bukanlah faktor dominan dalam anggapan pelajar ini terhadap diri mereka. Dapatan ini berbeza dengan kajian sebelum ini yang menyatakan bahawa pelajar yang membuli di sekolah memiliki bentuk fizikal yang besar atau tinggi serta berwajah kacak (Eder 1985; Foley 1990). Bagaimanapun, dapatan ini memberi penjelasan kepada trend semasa yang mana pembuli kini lebih cenderung melakukan buli secara verbal di mana seseorang itu tidak perlu mempunyai fizikal yang hebat untuk membuli, tetapi hanyalah kemahiran berkomunikasi.

JADUAL 1. Min dan Kedudukan Item Ciri Maskulin dalam Kalangan Pembuli

Item	Min	Kedudukan
Pandai Jenaka	3.87	1
Bersih dan Kemas	3.86	2
Pemain yang Baik	3.58	3
Semangat Tinggi	3.58	3
Belanja Rakan	3.39	4
Kewangan	3.33	5
Dirujuk Rakan	3.31	6
Tunjuk Berani	3.31	6
Bertikam lidah	3.10	7
Fizikal Tinggi	3.09	8
Fesyen Rambut	2.89	9
Tunjuk Kuat	2.81	10
Pakaian Berjenama	2.67	11
Peperiksaan	2.51	12
Wajah Kacak	2.48	13
Memberi Arahan	2.48	13
Keluarga kaya	2.47	14
Pantas Berlari	2.43	15
Tubuh Tegap	2.39	16
Kelihatan Macho	2.06	17

Pandai Berjenaka. Ciri komunikasi merupakan faktor penting yang membentuk tahap maskulin pelajar yang membuli. Pelajar yang pandai berkomunikasi dengan berjenaka menjadikan mereka disukai dan mempunyai ramai kawan dalam kalangan rakan sebaya. Kadangkala jenaka yang digunakan oleh pelajar semasa berkomunikasi dengan rakan merupakan sumber bagi meningkatkan maskulin dan status dalam kalangan rakan-rakan. Kehily dan Nayak (1997), mendapati jenaka merupakan antara ciri yang penting dalam mengesahkan identiti dalam kalangan rakan sebaya yang juga dikenali sebagai *constitutive of identities*.

Pelajar yang membuli mungkin menggunakan jenaka sebagai strategi untuk menonjolkan ciri maskulin dalam kalangan rakan sebaya. Bagaimanapun, ia mungkin menjurus kepada perlakuan buli secara verbal apabila

jenaka berlaku dalam bentuk ejekan dan celaan. Mereka mungkin seronok melakukannya (berjenaka) namun bagi pelajar yang diejek ianya merupakan sesuatu yang sebaliknya (buli). Di samping itu, terdapat jenis jenaka yang berbentuk sumpah-menyumpah' (cursing) yang berlaku apabila wujudnya konfrontasi bersemuka secara verbal antara seorang pelajar dengan pelajar yang lain (Swain 2002). Sumpah-menyumpah ini berlaku sama ada secara berjenaka atau bermusuhan sehingga ke tahap mengejek berkaitan sesuatu yang terlalu peribadi bagi seseorang pelajar. Kebolehan untuk mempertahankan diri dan membalas secara verbal ini akan menjadikan mereka kelihatan maskulin. Bagi pelajar yang kalah semasa sumpah-menyumpah ini cenderung untuk menjadi mangsa buli.

Dapatan ini menyokong kajian Olweus (1993), Smith dan Sharp (1994). Beliau menjelaskan jenaka yang berbentuk sumpah-menyumpah' (cursing) merupakan satu fenomena yang biasa berlaku di sekolah. Ianya adalah cara bagi pelajar lelaki untuk memperolehi dan mengekalkan status atau prestij dalam hierarki maskulin dalam kumpulan rakan sebaya. Bagi pelajar yang gagal untuk mempertahankan diri daripada jenaka yang berbentuk sumpah-menyumpah' ini akan kehilangan status dalam hierarki maskulin dan berkemungkinan menjadi mangsa buli.

Dapatan temu bual juga mendapati bahawa pelajar yang pandai berjenaka dan membuat lawak tergolong dalam kalangan pelajar yang maskulin dalam kalangan pelajar lelaki di sekolah.

- Pengkaji: Pada pendapat anda apakah ciri-ciri yang menjadikan seorang pelajar lelaki itu maskulin?
- Pelajar C: Baik hati... cakap mesra dengan orang... pandai buat lawak... tegap... orang pandai... pakaian cantik...
- Pelajar F: Gagah... berani... ahli sukan... suka buat lawak... pandai pun macho... banyak duit...
- Pelajar E: Badan besar, melawak pun kasar, tunjuk lagak dia... cara nak bagi orang takut..

Pemain yang Baik. Dapatan ini menyokong kajian etnografi Foley (1990). Beliau mendapati bukan hanya pasukan bola sepak sahaja malah seluruh populasi kajiannya telah menggunakan sukan dan permainan sebagai cara untuk mendapatkan dominan dan kelihatan maskulin dalam kalangan pelajar. Ciri maskulin menerusi sukan dan permainan ini secara tidak langsung akan meminggirkan atau memulaukan pelajar yang kurang berkemahiran dalam sukan dan permainan. Secara tidak langsung ianya mencetuskan fenomena buli terhadap pelajar lelaki yang lain di kawasan padang permainan. Keadaan ini seterusnya dibawa-bawa sehingga berlaku ketika di dalam dan di luar kelas.

Dapatan kajian temu bual juga telah menyokong dapatan ini. Temu bual mendapati semua pelajar yang membuli ini suka dan berkebolehan dalam sukan dan permainan.

- Pengkaji: Adakah anda suka bersukan? Permainan apa?
- Pelajar A: Sangat suka... Main bola sepak...
- Pelajar B: Suka... Sepak takraw
- Pelajar G: Suka... Takraw

Ada di antara mereka yang mewakili pasukan rumah sukan, sekolah, daerah dan peringkat negeri dalam sesuatu permainan sukan. Ini menunjukkan pelajar ini merupakan seorang pemain yang baik serta mempunyai kemahiran dalam sesuatu permainan.

- Pengkaji: Sejauh mana pencapaian dan kebolehan anda dalam permainan tersebut?
- Pelajar B: Wakil... sekolah... pernah wakil negeri... 2006 wakil asrama....

- Pelajar G: Bagus juga tapi tak wakil negeri... wakil sekolah...

Pengkaji juga mencadangkan faktor atlit merupakan ciri maskulin yang boleh mencetuskan jenis perlakuan buli secara tidak langsung. Keadaan ini terjadi apabila berlakunya pemuluan terhadap pelajar yang tidak berkebolehan dalam sukan semasa aktiviti bersukan di sekolah oleh pelajar yang atlit (maskulin). Ini dapat dilihat menerusi temu bual di bawah.

- Pengkaji: Adakah anda suka untuk bermain sesuatu permainan dengan pelajar yang tidak berkebolehan untuk bersukan?
- Pelajar B: Marah dia... tak bagi main... Ajak kalau baik... Tak reti main... bagi kalah team jer...
- Pelajar G: Tak nak... nanti dia buat banyak kesalahan.... malu kalah...

Pelajar B menyatakan beliau memarahi pelajar yang tidak berkebolehan untuk bermain bersama. Secara tidak langsung mungkin mengeluarkan perkataan kasar atau berbentuk ejekan yang merupakan perlakuan buli secara verbal. Namun pelajar B mungkin tidak menyedari ia telah melakukan perlakuan buli secara tidak langsung terhadap pelajar tersebut. Keadaan ini mungkin menyebabkan ciri atlit begitu menyerlah berbanding ciri maskulin yang lain dalam kalangan pelajar lelaki yang membuli di sekolah.

Dapatan ini juga sejajar dengan beberapa pengkaji luar yang mendapati bahawa kebolehan seseorang pelajar dalam sukan dan permainan sebagai faktor utama dalam ciri maskulin (Connell 1995; Gilbert & Gilbert 1998; Skelton 2000; Swain 2000). Kebolehan bersukan (atlit) ini, merupakan satu cara mengukur tahap maskulin dalam kalangan pelajar di sekolah. Atlit yang terkenal di sekolah cenderung untuk memperolehi status yang tinggi di sekolah di mana mereka mendapat penghormatan daripada rakan sebaya di sekolah.

Imej Bersih dan Kemas. Sementara itu, faktor bersih dan kemas merupakan min ketiga tinggi yang menyumbang terhadap tahap maskulin bagi pelajar yang membuli. Pelajar yang membuli di sekolah cenderung untuk nampak bersih dan kemas serta memakai pakaian yang berjenama, mengikut fesyen pakaian serta memotong atau menyikat rambut mengikut fesyen terkini. Parker (1996) mencadangkan bahawa pelajar yang sering memakai pakaian sukan berjenama mempunyai hubungan dengan pelajar atlit, kekuatan, kekuasaan dan status. Ciri-ciri ini selari dengan ciri-ciri pelajar yang mempunyai tingkah laku buli di dalam kajian ini.

KESIMPULAN

Kefahaman tentang pembuli merupakan faktor penting dalam menangani fenomena buli. Kajian ini menyokong pandangan bahawa terdapat hubungan antara sifat maskulin dengan tingkah laku buli. Walaupun ramai yang berpendapat bahawa sifat fizikal maskulin seperti

saiz yang besar dan tinggi dikatakan menyumbang, tetapi kajian ini mengutarakan bahawa ciri-ciri peribadi merupakan faktor yang lebih dominan dalam kecenderungan membuli. Ciri peribadi yang dianggap maskulin ialah kebolehan bersukan, berkomunikasi yang melibatkan jenaka, sumpah-menyumpah, imej diri dari aspek pakaian berjenama, dan stail rambut terkini. Pelajar lelaki dalam kajian ini menyatakan bahawa ciri-ciri ini perlu ditonjolkan agar mereka disukai, dihormati, dan berada pada tahap tertinggi hierarki maskulin.

Berbeza dengan ciri fizikal (saiz badan) yang banyak bergantung kepada fitrah, ciri peribadi boleh dibentuk dari awal. Kebolehan bersukan, berkomunikasi dan penjagaan diri merupakan ciri positif. Anak yang memperlihatkan ciri ini sentiasa teruja dan berpotensi besar untuk memperbaiki hidup mereka berbanding anak-anak yang tidak menunjukkan minat atau motivasi. Keinginan untuk disukai oleh orang lain adalah sifat yang positif, tetapi tanpa bimbingan anak-anak akan melakukan apa sahaja agar disukai, walaupun nilai tingkah laku nya adalah negatif. Inilah yang disebut oleh Adler (1968) sebagai kepercayaan yang salah. Sifat menguasai (maskulin), walaupun amat baik untuk kemajuan diri, boleh bertukar menjadi penghalang jika tidak diseimbangkan dengan sifat menyayangi (feminin). Sifat menguasai yang paling baik ialah menguasai diri sendiri ke arah kebaikan, berbanding menguasai orang lain, terutamanya ke arah keburukan.

Pengetahuan ini memberi implikasi kepada orang dewasa dan profesional seperti ibu bapa, guru dan kaunselor dalam membentuk sifat positif anak-anak dan remaja. Pemupukan sifat ini boleh diamalkan dalam interaksi seharian apabila menangani konflik antara anak dan ibu bapa, perbalahan adik-beradik, dan silap faham komunikasi antara rakan sebaya. Jika anak-anak dan remaja dapat mempelajari bahawa mereka tidak perlu tidak perlu menonjolkan imej maskulin yang negatif, seperti berkasar, merendahkan orang lain, dan menguasai orang lain untuk mendapatkan sesuatu, mereka akan mempelajari cara-cara yang lebih berhemah dalam berinteraksi. Budaya interaksi berhemah akan terus berkembang dalam kalangan remaja jika dipraktikkan dan digalakkan oleh orang dewasa.

RUJUKAN

- Abdul Malik Abdul Rahman. 2004. Kesan Kaunseling Kelompok Berstruktur dalam merawat tingkah laku lansang buli di kalangan pelajar sekolah menengah. *Laporan Penyelidikan, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan*. Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Adler, A. 1968. *Understanding Human Nature*. 9th Impression. Guildford & London: Billing and Sons Ltd.
- Bandura, A. 1973. *Aggression: A Social Learning Analysis*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Clark, N. 2004. Mirror, mirror on the wall. Are muscular men the best of all? *American Fitness* 1(22): 0893-5238.
- Connell, B. 1995. *Masculinities*. Sydney: Allen and Unwin.
- Eder, D. 1985. The cycle of popularity: Interpersonal relations among female adolescents. *Sociology of Education* 58(3): 154-165.
- Foley. 1990. *Traditional Oral Epic: The Odyssey, Beowulf and the Serbo-Croatian Return Song*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- Gilbert, R. & Gilbert, P. 1998 *Masculinity Goes to School*. London, Routledge.
- Hussey, M. 2003. *Masculinities: Interdisciplinary Readings*. New Jersey: Prentice Hall.
- Jankauskiene, R., Kardelis, K., Sukys, S. & Kardeliene, L. 2008. Associations between school bullying and psychosocial factors. *Social Behavior and Personality Journal* 36(2): 145-162.
- Kehily, M.J. & Nayak, A. 1997. Lads and laughter: Humour and the production of heterosexual hierarchies. *Gender and Education* 9: 69-87.
- Marnie, K. 1999. *Report / Newsmagazine* (Alberta Edition) 26(42): 41.
- Noran Fauziah Yaacob. 2004. Masalah disiplin di kalangan murid sekolah rendah. *Seminar Hala Tuju Pendidikan Prima: Cabaran & Harapan*. Universiti Pendidikan Sultan Idris.
- Olweus, D. 1996. *Bullying of Students by Teachers*. Bergen, Norway: Alma Mater Forlag.
- Olweus, D. 1997. Bully/victim problems in school: Facts and intervention. *European Journal of Psychology of Education* XII (4): 495-510.
- Parker, A. 1996. The construction of masculinity within boys physical education. *Gender and Education* 8: 141-157.
- Pattman, R., Frosh, S. & Phoenix, A. 1998. Lads, machos and others: developing 'boy-centred' research. *Journal of Youth Studies* 1(2): 125-142.
- Rigby, K. 1996. *Bullying in School and What to Do About It*. Melbourne: The Australian Council for Educational Research Ltd.
- Smith, P.K. & Sharp, S. (Eds.). 1994. *School Bullying: Insights and Perspectives*. London: Routledge.
- Skelton, C. 2000. 'A Passion of Football': dominant masculinities and primary school. *Sport, Education and Society* 5: 5-18.
- Swain, J. 2000. 'The money's good, the fame good, the girls are good': The role of playground football in the construction of young boy's masculinity in a junior school. *British Journal of Sociology of Education* 21: 95-100.
- Swain, J. 2002. The resources and strategies boys use to establish status in a junior school without competitive sport. *Discourse* 23: 91-107.
- Swain, J. 2003. Needing to be 'in the know': Strategies of subordination used by 10-11 years school boys. *Int. Journal Inclusive Education* 7: 305-324.
- Tattum, D.P. 1988 Violence and aggression in schools. In *Bullying in schools* edited by O.P. Tattum & D.A. Lane. Stoke-on-Trent: Trentham Books.
- Tattum, D.P. & Herbert, G. 1997. *Bullying: Home, School and Community*. London: David Fulton Publishers.
- Wilchins, R. 2005. Is "Masculinity" Behind School Shootings? *USA Today Magazine* 133: 720.
- Jamal Safri Saibon
Pusat Pengajian Ilmu Pendidikan
Universiti Sains Malaysia
11800 Pulau Pinang